

Анатацыі і ключавыя словы

Знешняя палітыка

Андрэй Валодзькін. Адносіны Беларусі і Азербайджана ў 1992-2012 гадах

У артыкуле разглядаюцца асноўныя накірункі дачыненняў паміж Беларуссю і Азербайджанам за апошнія дваццаць год. Аналізуецца дынаміка двухбаковых кантактаў, асноўныя этапы фармавання дамоўна-прававой базы, эканамічныя стасункі, іншыя формы палітычнага ўзаемадзеяння, такія як падтрымка на міжнародным узроўні. Робіцца выснова, што Азербайджан, які да сярэдзіны 2000-х гадоў фактычна не меў істотных адносінаў з Беларуссю, становіцца для яе адным з прыярытэтных знешне-палітычных і эканамічных партнёраў. Пры гэтым развіццё беларуска-азербайджанскага супрацоўніцтва адбываецца пераважна па-за фарматам СНД і іншых рэгіянальных аб'яднанняў, дзе дамінуе Расія. Галоўную ролю ў ім, безумоўна, адыгрывае двухбаковы фармат, які дапаўняецца паслядоўнай падтрымкай Азербайджанам афіцыйнага Мінска ў такіх еўрапейскіх структурах, як АБСЕ, ПАСЕ і “Усходняе партнёрства”.

Ключавыя словы: Азербайджан, знешняя палітыка Беларусі, рэгіянальнае супрацоўніцтва, афіцыйныя візіты, эканамічнае супрацоўніцтва Беларусі.

Лукаш Войцешак. Адносіны Расіі да перспектываў выкарыстання Польшчай сланцавага газу

Артыкул прысвечаны разгляду палітычных аспектаў перспектывы здабычы сланцавага газу ў Польшчы. Аналізуецца агульная сітуацыя, звязаная са здабычай сланцавага газу ў Польшчы – аб'ёмы запасаў, тэхналагічныя асаблівасці здабычы, праблемы інвеставання і экалогіі. Падрабязна разглядаецца рэакцыя Расіі на перспектывы пераўтварэння Польшчы ў энергетычна незалежную краіну праз пазіцыі афіцыйных асобаў, аналітыкаў і журналістаў, кіраўнікоў нафтагазавых кампаній. Робіцца выснова пра тое, што нават частковая незалежнасць Польшчы ад расійскіх паставак прыроднага газу была прызнана расійскімі палітычнымі элітамі істотнай праблемай. Тым не менш, энергетычная незалежнасць Польшчы ў бліжэйшай перспектыве малаверагодная, і дасягнуць яе можна хутчэй за кошт імпарту звадкаванага газу з ЗША, чым мясцовай здабычы сланцавага газу.

Ключавыя словы: сланцавы газ, энергетычная бяспека, знешняя палітыка Расіі, Польшча.

Аляксандр Пяганаў. Чэхаславацкі накірунак знешняй палітыкі Вугоршчыны ў 1918-1920 гадах

Артыкул разглядае чэхаславацкі вектар знешняй палітыкі Вугоршчыны ў 1918-1920 гадах і надае асаблівую ўвагу спробам Вугоршчыны захаваць кантроль над Славакіяй і Падкарпацкай Руссю (т.зв. Фельв'ідэк). Нягледзячы на захоп гэтых тэрыторыяў чэхаславацкімі войскамі ў снежні 1918 – чэрвені 1919 гадоў, у Будапешце спадзяваліся на вяртанне Славакіі і Падкарпацкай Русі і гарантавалі ім аўтаномію. Адначасова Вугоршчына шукала дапамогі ў Італіі, Савецкай Расіі, Польшчы, Румыніі і Францыі. Тым не менш, не ўтрымаўшы Фельв'ідэк, Вугоршчына падпісала Трыанонскі мір 4 чэрвеня 1920 года і пачала шукаць паляпшэння адносінаў з Чэхаславацкай Рэспублікай. Артыкул заснаваны на вугорскіх архіўных крыніцах і найноўшай гістарыяграфіі Вугоршчыны, Славакіі і Чэхіі.

Ключавыя словы: Вугоршчына, Чэхаславакія, Славакія, Падкарпацкая Русь, Верхняя Вугоршчына, 1918-1920 гады, знешняя палітыка, Трыанон.

Міжнароднае супрацоўніцтва

Андрэй Елісееў. Перспектывы разгляду пытання пра будаўніцтва Астравецкай АЭС у межах Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспо

У артыкуле даследуюцца працэдуры ў межах органаў па выкананні Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспо у дачыненні да праекта Астравецкай АЭС. Выяўляецца як асаблівасці палітычнай сістэмы Беларусі ўплываюць на эфектыўнасць выканання Орхускай канвенцыі. Робіцца выснова пра тое, што эфектыўных праўных механізмаў уздзеяння на ўрад Беларусі ў дачыненні да будаўніцтва Астравецкай АЭС органы Орхускай канвенцыі і Канвенцыі Эспо не маюць. Робіцца прагноз, што наступная Нарада Бакоў Орхускай канвенцыі (2014 год) канстатуе частковы, але не поўны прагрэс Беларусі па раней прынятых рэкамендацыях, а Нарада Бакоў Канвенцыі Эспо (2014 год) ухваліць крытычныя высновы Камітэта па выкананні канвенцыі Эспо. З улікам увозу стануўчага характару тэхнічнага супрацоўніцтва Беларусі з гэтымі міжнароднымі органамі, варта чакаць далейшага частковага, але не поўнага выканання ўрадам дадзеных рэкамендацыяў.

Ключавыя словы: Астравецкая АЭС, Беларусь, Орхуская канвенцыя, Канвенцыя Эспо.

Палітычныя інстытуты

Аляксандр Ланеўскі. Ад пратэсту да супраціву: вакол “справы беларускіх анархістаў”

У артыкуле разглядаюцца асноўныя этапы развіцця руху анархістаў у Беларусі – яго склад, арганізацыі, асноўныя ідэі і палітычная эвалюцыя. Асаблівая ўвага нададзена “справе беларускіх анархістаў” і “бабруйскай справе”. Аўтар аналізуе адносіны улады, палітычнай апазіцыі і грамадзянскай супольнасці да сучаснага анархісцкага руху ў Беларусі. Акрамя таго, ставіцца тэзіс аб відавочнай радыкалізацыі дзейнасці беларускіх анархістаў, а таксама працэсе салідарызацыі палітычнай апазіцыі і грамадскіх актывістаў.

Ключавыя словы: анархізм, грамадская актыўнасць, гісторыя палітычных рухаў, радыкальныя рухі, Беларусь.

Дзмітрый Ісаёнак, Таццяна Чыжова. Эвалюцыя беларускай мадэлі прыватызацыі вытворчасці з 1990 па 2013 год: перадумовы, канцэпцыі, вынікі

Артыкул прысвечаны эвалюцыі мадэлі прыватызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў у Беларусі за перыяд з 1990 па 2013 год. Апісваюцца перадумовы і асноўныя этапы гісторыі прыватызацыі аб'ектаў дзяржаўнай уласнасці, эвалюцыя поглядаў улады на раздзяржаўленне маёмасці за апошнія 20 год. Гісторыя беларускай прыватызацыі – гэта гісторыя пошуку кампрамісу паміж тэндэнцыямі сучаснай сусветнай рынкавай эканомікі і ідэяй дзяржаўнага рэгулявання з мэтай сацыяльнай абароны насельніцтва. Робіцца выснова, што беларуская прыватызацыя вытворчасці не стала лакаматывам рынкавых рэформаў, фармавання класу ўласнікаў і буйнога нацыянальнага капіталу, таму на сёння яе можна лічыць перыферыяй рынкавых пераўтварэнняў у Беларусі.

Ключавыя словы: кааператывы, чэкавая прыватызацыя, "народны капіталізм", праграма прыватызацыі, аўкцыёны, нацыяналізацыя.

Палітычная гісторыя (краёвыя партыі пачатку ХХ стагоддзя)

Краёвая партыя Літвы і Беларусі (асноўная праграма)

Пераклад з польскай на беларускую мову праграмы Краёвай партыі Літвы і Беларусі (1907). Аўтар дакумента Раман Скірмунт (1868-1939) – уплывовы прадстаўнік краёвага і беларускага нацыянальнага руху. Партыя стаяла на кансерватыўных пазіцыях, выступала за аўтаномію і еднасць зямель былога Вялікага Княства Літоўскага. Стварэнне і дзейнасць партыі праходзіла, галоўным чынам, у 1905-1908 гадах.

Ключавыя словы: Краёвы рух, палітычныя партыі, палітычная гісторыя, Літва і Беларусь.

Праграма Канстытуцыйна-каталіцкай партыі Літвы і Беларусі

Пераклад з польскай на беларускую мову праграмы Канстытуцыйна-каталіцкай партыі Літвы і Беларусі. Аўтар дакумента Эдвард фон Роп (1851-1939) – адзін з лідараў краёвага руху ў Беларусі і Літве пачатку ХХ стагоддзя. Партыя прытрымлівалася прыватных кансерватыўных традыцый, выступала за аўтаномію і еднасць зямель былога Вялікага Княства Літоўскага. Дзейнасць партыі прыпадае на 1905-1907 гады.

Ключавыя словы: Краёвы рух, палітычныя партыі, палітычная гісторыя, Літва і Беларусь.

Палітычная гісторыя (літоўскія партыі пачатку ХХ стагоддзя)

Праграма Літоўскай дэмакратычнай партыі (праект)

Пераклад з літоўскай на беларускую мову праекту праграмы Літоўскай дэмакратычнай партыі 1902 года. Літоўская дэмакратычная партыя (з 1906 года Дэмакратычная

партыя Літвы) – адна з найбольш уплывовых літоўскіх палітычных арганізацый пачатку XX стагоддзя. Дзейнічала з 1902 па 1920 год.

Ключавыя словы: літоўскі нацыянальны рух, літоўскія палітычныя партыі, гісторыя Літвы і Беларусі, пачатак XX стагоддзя, Расійская імперыя.

Праграма Дэмакратычнай партыі Літвы

Пераклад з літоўскай на беларускую мову праекту праграмы Дэмакратычнай партыі Літвы 1906 года. Дэмакратычная партыя Літвы (да 1906 года Літоўская дэмакратычная партыя) – адна з найбольш уплывовых літоўскіх палітычных арганізацый пачатку XX стагоддзя. Дзейнічала з 1902 па 1920 год.

Ключавыя словы: літоўскі нацыянальны рух, літоўскія палітычныя партыі, гісторыя Літвы і Беларусі, пачатак XX стагоддзя, Расійская імперыя.

Маніфест Нацыянальнай партыі літоўскіх дэмакратаў

Пераклад з літоўскай на беларускую мову маніфесту Нацыянальнай партыі літоўскіх дэмакратаў 1905 года. Партыя мела правую і нацыянальна арыентаваную праграму, у яе ўваходзіў адзін з пачынальнікаў літоўскага нацыянальнага руху Ёнас Басанавічус (1851-1927), а таксама будучы аўтарытарны лідар міжваеннай Літвы Антанас Смятона (прэзідэнт Літоўскай Рэспублікі ў 1919-1920 і 1926-1940 гадах). Партыя дзейнічала з 1905 па 1913 год.

Ключавыя словы: літоўскі нацыянальны рух, літоўскія палітычныя партыі, нацыянальныя партыі, гісторыя Літвы і Беларусі, Расійская імперыя.

Літоўскае аб'яднанне хрысціянскіх дэмакратаў (праект праграмы)

Пераклад з літоўскай на беларускую мову праекту праграмы Літоўскага аб'яднання хрысціянскіх дэмакратаў 1907 года. Літоўскае аб'яднанне хрысціянскіх дэмакратаў (Хрысціянска-дэмакратычнае аб'яднанне Літвы) дзейнічала ў 1905-1907 гадах. Аднавіла дзейнасць у час Першай сусветнай вайны і была адной з найбуйнейшых партый першых гадоў літоўскай незалежнасці.

Ключавыя словы: літоўскі нацыянальны рух, літоўскія палітычныя партыі, хрысціянская дэмакратыя, гісторыя Літвы і Беларусі, Расійская імперыя.